

Odmiany śliwy odporne na szarkę

MGR AGNIESZKA GŁOWACKA

INSTYTUT OGRODNICTWA – PIB W SKIERNIEWICACH

Wybierając odmiany śliwy do uprawy w sadach towarowych, warto zwrócić uwagę na: wytrzymałość drzew na mróz, wczesność wchodzenia w okres owocowania, regularność plonowania i wysokość plonów oraz jakość owoców. Ważnym aspektem, o ile nie najważniejszym, jest podatność drzew na chorobę wirusową zwaną ospowatością śliwy lub szarką, powodowaną przez *plum pox virus* (PPV). Pod względem stopnia podatności na szarkę odmiany śliwy można podzielić na: bardzo wrażliwe, średnio wrażliwe, tolerancyjne oraz odporne na wirusa.

Objawy szarki na owocach i liściach – występują jasne, rozmyte plamy, różniące się wielkością i kształtem

OSPOWATOŚĆ ŚLIWY, TZW. SZARKA

Szarka bardzo utrudnia lub wręcz uniemożliwia uprawę odmian na nią podatnych. Owoce pochodzące z zainfekowanych drzew praktycznie nie nadają się do użytku. Na powierzchni skórki pojawiają się wgłębione plamy przypominające objawy ospy. Owoce z objawami szarki drobniejają, przedwcześnie się osypują, zawierają mniej cukrów, ich miąższ staje się gąbczasty i niesmaczny, a dodatkowo przebarwia się na czerwono. Typowe dla szarki są także czerwone przebarwienia pestki. Na liściach występują jasne, rozmyte plamy, różniące się wielkością i kształtem (fot.). Drzew zainfekowanych nie można już wyleczyć, a na dodatek są one źródłem infekcji dla drzew zdrowych. Z powodu szarki zniszczeniu uległy dziesiątki hektarów sadów śliwowych, w których rosły m.in. drzewa 'Węgierki Zwykłej'.

Mniejsze straty w uprawie śliw ponoszą producenci, którzy uprawiają odmiany tolerancyjne wobec wirusa, a więc takie, u których objawy można zaobserwować na liściach, a owoce pozostają zdrowe. Takie odmiany jednak nie zawsze są wystarczająco dobrym rozwiązaniem zwłaszcza w miejscach, gdzie jest wysoka presja wirusa, ponieważ nawet u nich szarka obniża wielkość i jakość plonu.

Najskuteczniejszą metodą uniknięcia szkód gospodarczych powodowanych przez szarkę jest uprawa odmian odpornych. Przez wiele lat hodowcy pracowali nad uzyskaniem takich odmian. Wreszcie ponad 30 lat temu ich wysiłki zakończyły się sukcesem. Zespół kierowany przez Waltera Hartmanna na Uniwersytecie Hohenheim w Stuttgarcie w Niemczech wyhodował pierwszą odmianę

odporną na szarkę o nazwie 'Jojo'. Jej odporność polega na nadwrażliwości tkanek na wirusa. W miejscu zetknięcia z wirusem PPV tkanka śliwy zamiera, a powstała nekroza stanowi barierę uniemożliwiającą rozprzestrzenianie się go w roślinie.

Wyhodowanie odmiany 'Jojo' stało się impulsem do dalszych prac hodowlanych nad uzyskaniem odmian odpornych na wirusa szarki. Od kilku lat na rynku szkółkarskim Unii Europejskiej dostępne są nowe odmiany odporne na szarkę, otrzymane na Uniwersytecie Maxa Plancka pod Monachium w Niemczech. Są to: 'Joganta', 'Jofela' i 'Jolina'. Odmiany te, podobnie jak śliwę 'Jojo', cechuje nadwrażliwość na wirusa szarki. Od kilku lat w Sadzie Doświadczalnym IO-PIB w Dąbrowicach oceniana jest ich przydatność do uprawy w warunkach klimatycznych naszego kraju.

'JOJO'

PORA DOJRZEWANIA	pierwsza dekada września
WIELKOŚĆ OWOCÓW	średnie lub duże, o masie 40-50 g
SKÓRKA	granatowa z intensywnym szaroniebieskim nalotem woskowym
Odchodzenie miąższu od pestki	dobrze lub średnio dobrze

Odmiana o późnej porze dojrzewania owoców otrzymana w wyniku krzyżowania śliw 'Ortenauer' x

'Stanley'. Jej drzewa są wytrzymałe na mróz, ale podatne na choroby grzybowe, m.in. na dziurkowatość

liści drzew pestkowych. Początkowo rosą dość silnie, ale po wejściu w owocowanie ich wzrost zostaje

wyraźnie zahamowany. Kwitną wcześniej, w okres owocowania wchodzą w drugim lub trzecim roku po posadzeniu, plonują regularnie i zwykle obficie. Są samopłodne. Niestety, mają skłonność do zawiązywania nadmiernej liczby owoców, wskutek czego pogarsza

się ich jakość. Owoce dojrzewają najczęściej w pierwszej dekadzie września. Są średniej wielkości lub duże, o masie 40–50 g, ale wyraźnie drobnieją w lata obfitego owocowania. Okrywa je gruba, twarda, granatowa skórka z intensywnym szaroniebieskim nalotem

woskowym. Miąższ początkowo jest zielonkawożółty, a w pełnej dojrzałości żółtopomarańczowy, jędrny, zwarty, dobrze lub średnio dobrze, w zależności od roku, oddziela się od pestki. Smak owoców zależy od wielkości plonu oraz warunków pogodowych w czasie dojrzewania.

'JOGANTA'

PORA DOJRZEWANIA	pierwsza dekada września
WIELKOŚĆ OWOCÓW	duże lub bardzo duże, o masie 50–90 g
SKÓRKA	ciemnoniebieska z intensywnym nalotem woskowym
Odchodzenie miąższu od pestki	zwykle dobre

Odmiana otrzymana w wyniku krzyżowania śliw 'Jojo' x 'Haganta'. Z obserwacji prowadzonych w Instytucie Ogrodnictwa – PIB wynika, że jej drzewa szczepione na 'Węgierce Wangenheim'a' rosną słabo i tworzą zwarte korony. W okres owocowania weszły w drugim roku po posadzeniu. Kwitną wcześniej, plonują dobrze i regularnie. Owoce dojrzewają zwykle w pierwszej dekadzie września, kilka dni przed owocami

odmiany 'Jojo'. Są duże lub bardzo duże, o masie 50–90 g, w zależności od roku, owalne. Okrywa je ciemnoniebieska skórka z intensywnym nalotem woskowym. Miąższ jest żółty, bardzo soczysty, słodki, niestety często z wyczuwalnym posmakiem goryczki przy skórce. Pestka duża, wydłużona, zwykle dobrze oddziela się od miąższu, choć zdarzają się lata, kiedy oddzielanie jest słabsze. Do zalet odmiany 'Joganta' należą:

odporność na szarą, mała podatność na choroby grzybowe (z wyjątkiem moniliozy), samopłodność, słaby wzrost drzew, dobre plonowanie i atrakcyjny wygląd owoców. Hodowcy podają, że 'Joganta' łączy w sobie odporność śliwy 'Jojo' z atrakcyjnym wyglądem i bardzo dobrym smakiem owoców odmiany 'Haganta'. Z dotychczasowych obserwacji wynika jednak, że smak owoców jest znacznie gorszy od 'Haganty'.

REKLAMA

SERWIS DLA SADOWNIKÓW

- rynek
- ochrona
- nawożenie
- technika
- uprawa
- ogłoszenia

SAD (24).pl

www.sad24.pl

'JOFELA'

PORA DOJRZEWANIA	zbliżona do 'Węgierki Zwykłej'
WIELKOŚĆ OWOCÓW	średniej wielkości, zwykle o masie 35–45 g
SKÓRKA	początkowo ciemnopurpurowa, a w pełnej dojrzałości ciemnoniebieska z atrakcyjnym nalotem woskowym
Odchodzenie miąższu od pestki	łatwo oddziela się od pestki

Odmiana otrzymana w wyniku krzyżowania śliw 'Jojo' x 'Felsina'. Jest odporna na szarkę i mało podatna na moniliozę. W Sadzie Doświadczalnym w Dąbrowicach jej drzewa, szczepione na siewkach 'Węgierki Wangenheima' rosną średnio silnie, w okres owocowania weszły w drugim roku po posadzeniu i bardzo dobrze oraz regularnie plonują. Owoce dojrzewają zwykle w terminie zbliżonym do

'Węgierki Zwykłej'. Nietypowy przebieg warunków atmosferycznych w 2021 r. przyczynił się jednak do wyjątkowo wczesnego ich dojrzewania, bo już na początku września. Owoce są średniej wielkości, zwykle o masie 35–45 g. Mają wydłużony kształt, zwężony przy szypułce, przypominający śliwę 'Stanley'. Okrywa je początkowo ciemnopurpurowa, a w pełnej dojrzałości ciemnoniebieska skórka z atrakcyjnym nalotem woskowym. Miąższ

jest początkowo żółty, w pełnej dojrzałości żółtopomarańczowy, twardy, aromatyczny, kwaśno-słodki, soczysty, wyjątkowo smaczny i bardzo łatwo oddziela się od pestki. Owoce są przydatne do spożycia w stanie świeżym, do wypieku ciast i do mrożenia. Do zalet odmiany 'Jofela' należą: odporność na szarkę, dobre i regularne plonowanie drzew oraz wysoka jakość owoców, które mogą dłużej pozostać na drzewie bez pogorszenia ich jakości.

'JOLINA'

PORA DOJRZEWANIA	zwykle druga połowa września
WIELKOŚĆ OWOCÓW	duże, o masie 50–60 g
SKÓRKA	ciemnoniebieska z intensywnym nalotem woskowym
Odchodzenie miąższu od pestki	zwykle dobre

Odmiana powstała w wyniku krzyżowania śliw 'Jojo' x 'Haganta'. Jest samopłodna. Jej drzewa rosną średnio

silnie, kwitną dość wcześnie, wcześniej wchodzą w okres owocowania, plonują dobrze i regularnie. Owoce dojrzewają bardzo późno, zwykle w drugiej

połowie września, po owocach odmian: 'Joganta', 'Jojo' i 'Jofela'. Są duże, o masie 50–60 g, jajowate. Skórka ciemnoniebieska z intensywnym

nalotem woskowym. Miąższ w pełni dojrzałego owocu jest żółty, jędrny, soczysty, wyrazisty w smaku, z wysoką zawartością cukrów.

'TEMANO'

PORA DOJRZEWANIA	druga połowa sierpnia, w terminie zbliżonym do 'Węgierki Dąbrowickiej'
WIELKOŚĆ OWOCÓW	25–30 g
SKÓRKA	granatowa z intensywnym szaroniebieskim nalotem
Odchodzenie miąższu od pestki	bardzo łatwo oddziela się od pestki

FOT. I. B. A. GŁOWACKA

Na koniec warto wspomnieć o polskiej odmianie 'Temano', która daje szansę na produkcję smacznych węgierek w rejonach naszego kraju bardzo silnie zagrożonych przez szarękę. U pana Stanisława Małka w Tęgoborzy (gm. Nowy Sącz) rośnie kilkudziesięcioletnia śliwa (prawdopodobnie typ odmiany 'Węgierka Zimmera') niewykazująca objawów szarki na liściach i owocach. Po kilkuletnich obserwacjach rozmnożono ją i założono pierwszy sad, w którym drzewa dobrze plonowały i nie wykazywały oznak choroby, dlatego została zgłoszona do badań rejestrowych Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) pod nazwą 'Temano'. Od 2016 roku jej przydatność do uprawy jest oceniana w Sadzie Doświadczalnym IO-PIB w Dąbrowicach. Wyniki prowadzonych obserwacji napawają optymizmem, ponieważ dotychczas

nie stwierdzono porażenia przez wirusa ani liści, ani owoców. Drzewa odmiany 'Temano' rosną średnio silnie, plonują regularnie i zwykle obficie. Owoce osiągają dojrzałość zbiorczą w drugiej połowie sierpnia, w terminie zbliżonym do 'Węgierki Dąbrowickiej'. Ich masa wynosi zwykle 25–30 g. Kształtem przypominają owoce 'Węgierki Wezesnej'.

Okrywa je granatowa skórka z intensywnym szaroniebieskim nalotem. Miąższ jest zielonożółty, w pełni dojrzałym owocu smaczny, bardzo łatwo oddziela się od pestki. Owoce śliwy 'Temano' mogą być przydatne do spożycia w stanie świeżym oraz do przetwórstwa, m.in. na dżemy, knedle, do wypieku ciast czy produkcji śliwownicy. ■

REKLAMA

Sprzedam
drzewka śliw odmiany
TEMANO[®]
odmiana prawnie chroniona – wpisana do krajowego rejestru
odporne na szarękę

tel. 604 783 377, 696 057 860